

Početni koraci prema regulatornoj usklađenosti:

Analiza prvih izvještaja o održivosti u skladu sa CSRD-om u Hrvatskoj

The better the question.
The better the answer.
The better the world works.

Shape the future
with confidence

Sadržaj

1. Uvod i opseg analize
2. Dvostruka značajnost
3. Politike, mjere i ciljevi
4. Opće objave - ESRS 2
5. Objave ESRS E1 Klimatske promjene
6. EU taksonomija
7. Provjera izvještaja o održivosti

1 Uvod i opseg analize

Uvod

U skladu s Direktivom o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD), Europska unija je uvela obvezu za uvrštene subjekte s više od 500 zaposlenika da, počevši od poslovne godine 2024., sastavljaju izvještaje o održivosti sukladno Europskim standardima za izvještavanje o održivosti (ESRS). Prvi obvezni izvještaji usklađeni sa CSRD-om objavljeni su početkom 2025. godine.

Analiza dostupnih izvještaja pokazuje da su poduzeća uložila znatne resurse i trud u uspostavljanje početnih temelja za usklađeno i transparentno izvještavanje.

Uočljivo je da se trenutačno izvještavanje dominantno fokusira na ispunjavanje regulatornih zahtjeva, dok je komunikacija dubljih aspekata održivosti – posebice u pogledu doprinosa poduzeća okolišu, društvu i tzv. tihim dionicima poput prirode – još uvijek u razvoju. Ipak, postignuta je visoka razina transparentnosti, ostvarena kroz strukturirani i usklađen okvir izvještavanja, čime je položen čvrst temelj za daljnji razvoj.

Izveštajna godina 2024. time je definirala početnu referentnu točku za daljnje unaprjeđenje izvještavanja u skladu sa CSRD-om i provedbu održivosti u praksi.

Opseg analize

Na temelju EY ekspertize i iskustva stečenog tijekom provedenih angažmana ograničenog uvjerenja o izvještajima o održivosti, analizirali smo 42 izvještaja o održivosti poduzeća obveznika na hrvatskom tržištu, sastavljenih prema Zakonu o računovodstvu i ESRS-u te EU Taksonomiji. Analiza se sastojala od pregleda izvještaja o održivosti koja su objavila poduzeća svrstana na popis obveznika izvještavanja o održivosti Ministarstva financija. Od ukupno 50 poduzeća prema popisu Ministarstva financija, njih 8 koristilo je izuzeće. Analizirali smo preostala 42 poduzeća koja su objavila svoje izvještaje. Od analizirana 42 poduzeća, njih 40 su izdavatelji čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze.

Za potrebe analize poduzeća, na temelju njihovih primarnih djelatnosti, svrstali smo ih u sljedećih šest sektora:

- Financijske institucije
- Industrija i energetika
- Hotelijerstvo i ugostiteljstvo (u nastavku „Hospitality“)
- Potrošačka dobra
- Usluge
- Ostalo

Ovaj CSRD Barometar ima za cilj identificirati zajedničke obrasce i odstupanja, objave specifične za pojedine sektore, kao i karakteristične pristupe procjeni dvostruke značajnosti (DMA), te pružiti rezultate provedene analize na temelju objavljenih ESRS izvještaja obveznika u Hrvatskoj.

EY CSRD Barometar 2025 služi kao početna točka. Dok je ispunjavanje regulatornog okvira važno, ključna će biti transformacija poslovnih modela i upravljanje održivošću na razini strateških odluka. Upravo o tome će ovisiti privlačenje budućih investicija, kao i reputacija poduzeća na tržištu.

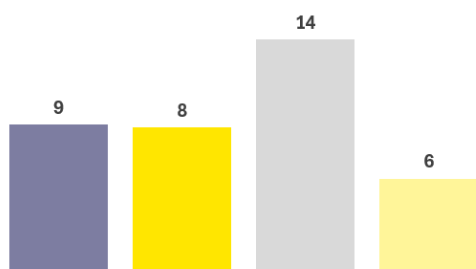
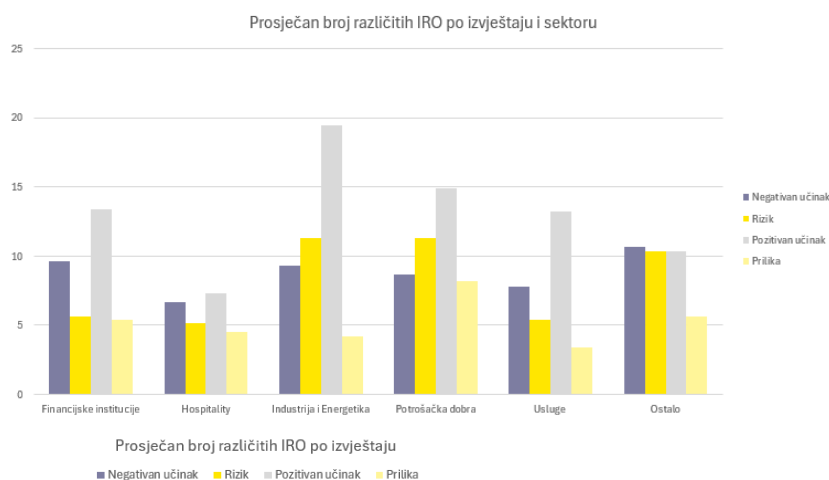
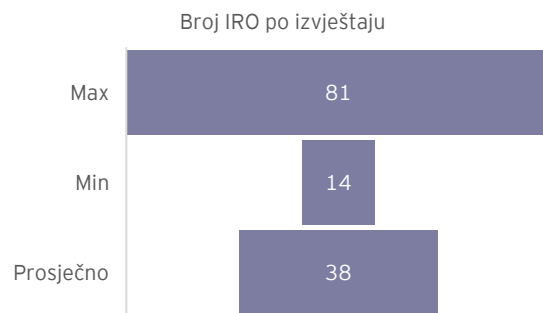
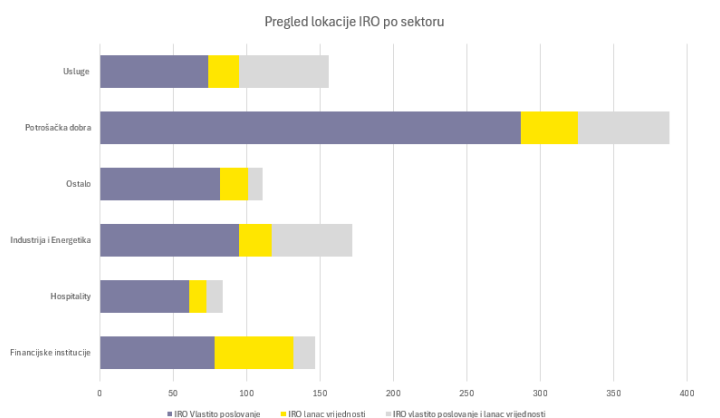
Ivana Krajinović

Partnerica u Odjelu revizije i voditeljica Odjela financijsko-računovodstvenog savjetovanja i izvještavanja o održivosti u EY-u Hrvatska

2 Dvostruka značajnost

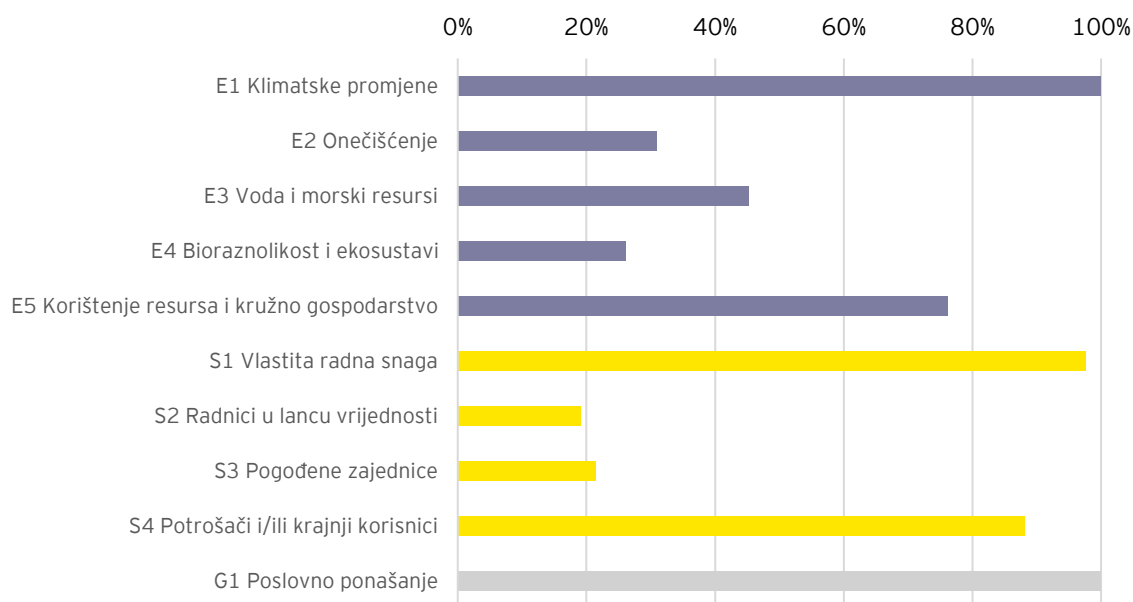
CSRD i ESRS temelje se na konceptu dvostruke značajnosti koji poduzeće mora primijeniti te detalje tog procesa objaviti u izvještaju. Također, izvještaji o održivosti trebaju uključivati relevantne i vjerodostojne informacije o svim učincima, rizicima i prilikama (u nastavku „IRO“) vezanim uz ESG čimbenike koji se smatraju značajnima na razini izvještajnog subjekta, iz perspektive značajnosti utjecaja ili perspektive financijske značajnosti, ili oboje.

U svim sektorima (izuzev ostalog) vidljiv je veći broj pozitivnih učinaka u odnosu na negativne učinke i rizike, kao i veći udio IRO-a koji proizlaze iz vlastitih operacija u usporedbi s onima iz lanca vrijednosti. Prosječan broj identificiranih učinaka, rizika i prilika po izvještaju iznosi 38, pri čemu sektori industrije i energetike te potrošačkih dobara prednjače po prosječnom broju različitih IRO. Obveznici su u prosjeku izvijestili o 14 pozitivnih učinaka po izvještaju, dok je prosječan broj negativnih učinaka i rizika gotovo upola manji (9 odnosno 8). Također, najmanje je identificiranih prilika te prosjek iznosi 6.

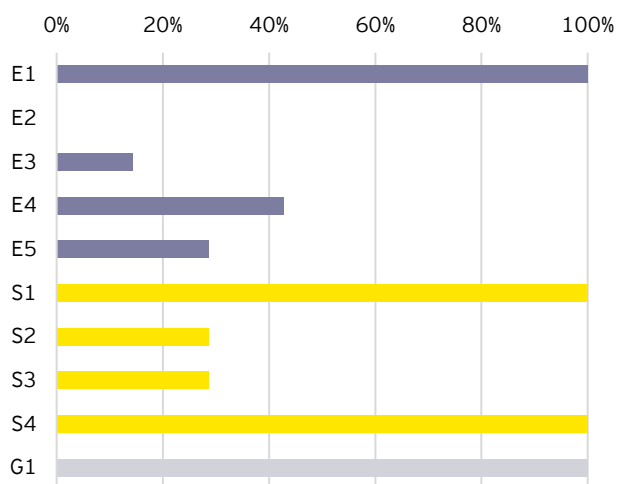
*Prethodna analiza ne uključuje 7 izvještaja o održivosti gdje nije jasno opisana podjela među pozitivnim i negativnim učincima te rizicima i prilikama.

Materijalne teme iz analiziranih izvještaja

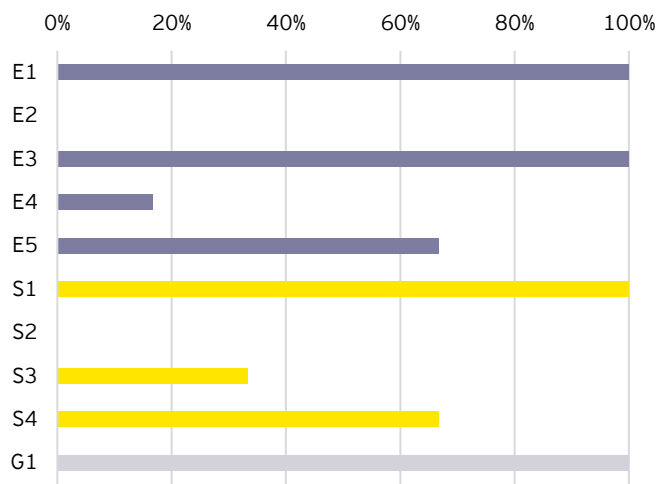

Sva analizirana poduzeća izvještavala su barem o jednoj podtemi u sklopu standarda E1 Klimatske promjene i G1 Poslovno ponašanje. Po učestalosti slijede teme S1 *Vlastita radna snaga* i S4 *Potrošači i/ili krajnji korisnici* o kojima je izvještavalo 98%, odnosno 88% poduzeća. Poduzeća su najmanje izvještavala o temama S2 *Radnici u lancu vrijednosti* (19%) i S3 *Pogođene zajednice* (21%), nakon čega slijedi E4 *Bioraznolikost i ekosustavi* s 26% te E2 *Onečišćenje* s 31%.

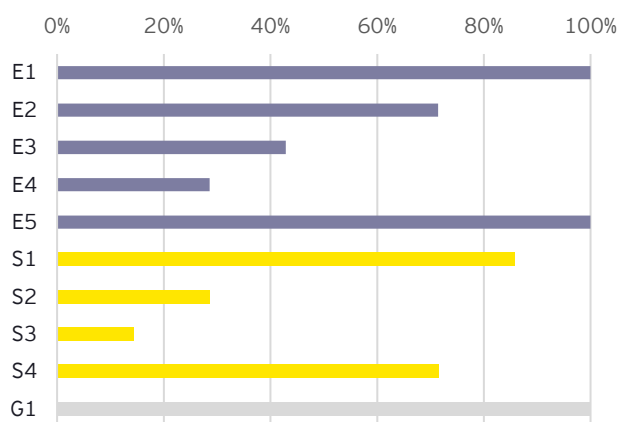
Financijske institucije

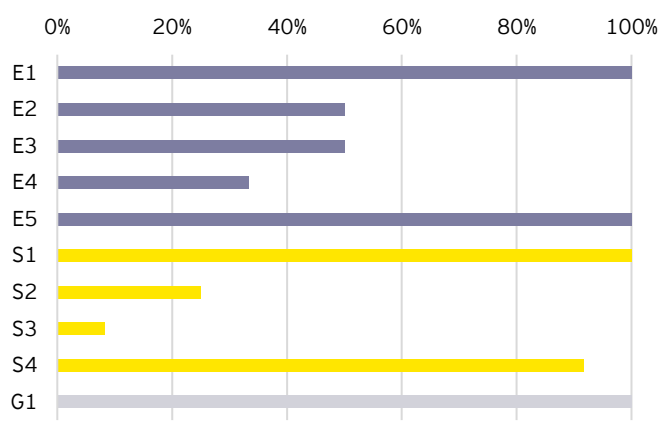
Hospitality

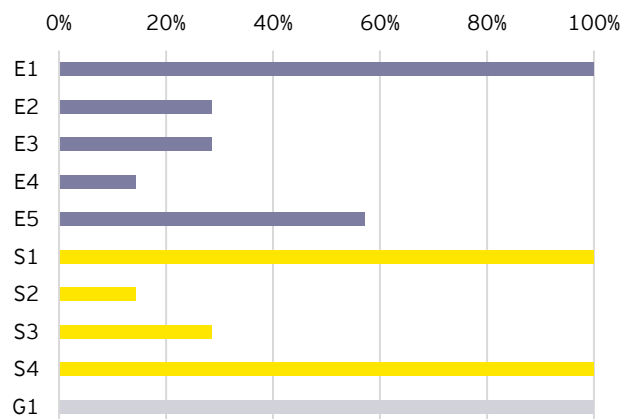
Industrija i energetika

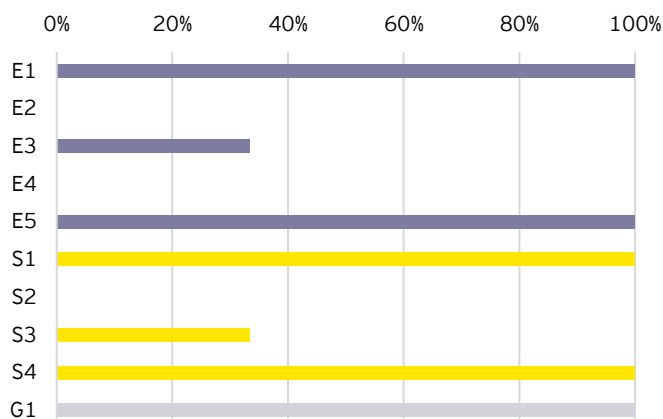
Potrošačka dobra

Usluge

Ostalo

Tema E2 - Onečišćenje najčešće je zastupljena u sektoru Industrije i energetike, pri čemu je 71% poduzeća iz tog sektora izveštavalo o navedenoj temi. S druge strane, sva poduzeća iz sektora Financijskih institucija i Usluga kao značajnu temu identificirala su S4 - Potrošače i/ili krajnje korisnike.

Identificirane značajne teme

Okolišni standardi

Popis tema	Financijske institucije	Hospitality	Industrija i Energetika	Potrošačka dobra	Usluge	Ostalo	Ukupno
Klimatske promjene							
E1 Prilagodba klimatskim promjenama	71%	67%	100%	67%	100%	33%	76%
E1 Ublažavanje klimatskih promjena	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
E1 Energetika	86%	100%	86%	83%	86%	100%	88%
Onečišćenje							
E2 Onečišćenje zraka	0%	0%	71%	33%	14%	0%	24%
E2 Onečišćenje vode	0%	0%	71%	42%	43%	0%	31%
E2 Onečišćenje tla	0%	0%	43%	25%	14%	0%	17%
E2 Onečišćenje živih organizama i prehrambenih resursa	0%	0%	14%	8%	14%	0%	7%
E2 Zabrinjavajuće tvari	0%	0%	29%	17%	0%	0%	10%
E2 Posebno zabrinjavajuće tvari	0%	0%	14%	0%	14%	0%	5%
E2 Mikroplastika	0%	0%	29%	8%	0%	0%	7%
Voda i morski resursi							
E3 Potrošnja vode	14%	100%	29%	50%	29%	33%	43%
E3 Povlačenje vode	14%	17%	0%	25%	14%	33%	17%
E3 Ispuštanje vode	0%	33%	43%	42%	0%	0%	24%
E3 Ispuštanje voda u oceane	0%	0%	14%	0%	0%	0%	2%
E3 Vađenje i korištenje morskih resursa	0%	17%	0%	0%	29%	33%	10%
Bioraznolikost i ekosustavi							
E4 Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti - Klimatske promjene	29%	0%	14%	8%	14%	0%	12%
E4 Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti - Prenamjena zemljišta, prenamjena slatke vode i prenamjena mora	29%	0%	14%	17%	29%	0%	17%
E4 Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti - Izravno iskorištavanje	14%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
E4 Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti - Invazivne strane vrste	14%	0%	14%	0%	29%	0%	10%
E4 Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti - Onečišćenje	14%	0%	14%	0%	29%	0%	10%
E4 Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti - Ostalo	14%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
E4 Učinci na stanje vrsta - Veličina populacije vrsta	14%	17%	14%	0%	14%	0%	10%
E4 Učinci na stanje vrsta - Globalni rizik od izumiranja vrsta	14%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
E4 Učinci na opseg i stanje ekosustava - Degradacija zemljišta	29%	0%	0%	0%	0%	0%	5%
E4 Učinci na opseg i stanje ekosustav - Dezertifikacija	14%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
E4 Učinci na opseg i stanje ekosustava - Prekrivanje tla	29%	0%	0%	0%	0%	0%	5%
E4 Učinci usluga ekosustava i ovisnosti o tim uslugama	14%	0%	14%	8%	0%	0%	7%
Kružno gospodarstvo							
E5 Priljevi sredstava, uključujući iskorištavanje resursa	29%	0%	57%	75%	14%	33%	40%
E5 Odljevi resursa povezani s proizvodima i uslugama	29%	0%	86%	83%	0%	33%	45%
E5 Otpad	14%	67%	100%	92%	29%	100%	67%

Sva analizirana poduzeća identificirala su podtemu Ublažavanje klimatskih promjena kao značajnu. Sljedeće najčešće okolišne podteme također potječu iz standarda E1 - *Klimatske promjene*, a to su *Prilagodba klimatskim promjenama* te *Energetika*. Gotovo 70% poduzeća prepoznalo je temu otpada kao značajnu, pri čemu taj udio prelazi 90% u sektoru Industrije i energetike, Potrošačkih dobara te sektoru Ostalo. Nasuprot tome, samo 7% poduzeća izvijestilo je o podtemi *Mikroplastika* u okviru standarda E2 - *Onečišćenje*. Tema *Potrošnja vode* pokazala se posebno značajnom za sektor hotelijerstva i ugostiteljstva (Hospitality), gdje su je sva poduzeća identificirala kao značajnu.

Društveni standardi

S1 - Vlastita radna snaga

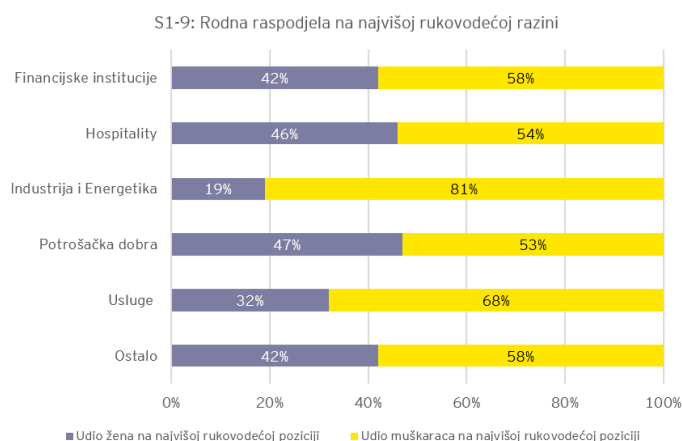
Popis tema	Financijske institucije	Hospitality	Industrija i Energetika	Potrošačka dobra	Usluge	Ostalo	Ukupno
Vlastita radna snaga							
S1 Radni uvjeti - Sigurna radna mjesta	57%	33%	57%	50%	43%	100%	52%
S1 Radni uvjeti - Radno vrijeme	14%	50%	57%	50%	29%	67%	43%
S1 Radni uvjeti - Odgovarajuće plaće	57%	67%	43%	58%	43%	33%	52%
S1 Radni uvjeti - Socijalni dijalog	29%	17%	29%	33%	14%	33%	26%
S1 Radni uvjeti - Sloboda udruživanja, postojanje radničkih vijeća i prava radnika na informiranje, savjetovanje i sudjelovanje	43%	0%	43%	42%	43%	33%	36%
S1 Radni uvjeti - Kolektivno pregovaranje	43%	50%	29%	42%	57%	33%	43%
S1 Radni uvjeti - Ravnoteža između poslovnog i privatnog života	71%	33%	57%	67%	29%	67%	55%
S1 Radni uvjeti - Zdravlje i sigurnost	43%	50%	71%	92%	43%	67%	64%
S1 Jednako postupanje i mogućnosti za sve - Rodna ravnopravnost i jednaka plaća za rad jednake vrijednosti	100%	33%	86%	50%	29%	100%	62%
S1 Jednako postupanje i mogućnosti za sve - Osposobljavanje i razvoj vještina	86%	50	57%	75%	43%	100%	67%
S1 Jednako postupanje i mogućnosti za sve - Zapošljavanje i uključivanje osoba s invaliditetom	29%	0%	29%	8%	14%	0%	14%
S1 Jednako postupanje i mogućnosti za sve - Mjere protiv nasilja i uznemiravanja na radnom mjestu	57%	50%	57%	33%	43%	0%	43%
S1 Jednako postupanje i mogućnosti za sve - Raznolikost	57%	33%	71%	58%	71%	0%	55%
S1 Ostala prava iz radnog odnosa - Dječji rad	0%	0%	29%	0%	0%	0%	5%
S1 Ostala prava iz radnog odnosa - Prisilni rad	0%	0%	29%	0%	29%	0%	10%
S1 Ostala prava iz radnog odnosa - Odgovarajući smještaj	0%	33%	29%	0%	0%	33%	12%
S1 Ostala prava iz radnog odnosa - Privatnost	57%	17%	29%	25%	29%	0%	29%

Temu S1 - *Vlastita radna snaga* je 98% analiziranih poduzeća utvrdilo kao značajnu. U odnosu na S1 podteme i podpodteme najučestalije se u izvještajima javljaju *Radni uvjeti - Zdravlje i sigurnost*, *Rodna ravnopravnost i jednaka plaća za rad jednake vrijednosti* te *Osposobljavanje i razvoj vještina* u okviru podteme *Jednako postupanje i mogućnosti za sve*.

Pokazatelji raznolikosti

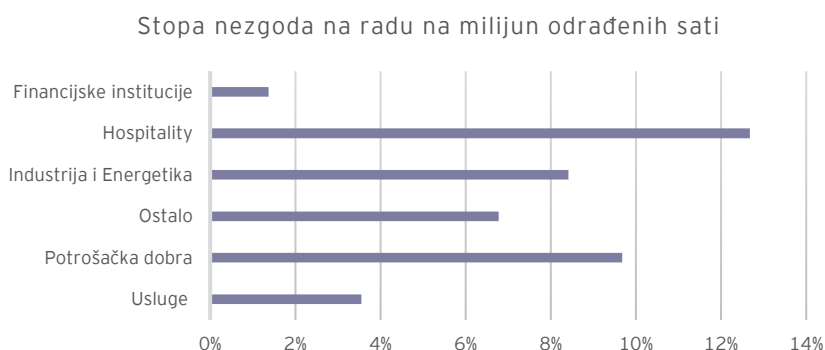
Detaljniji uvid u pokazatelje raznolikosti vlastite radne snage, odnosno rodne raspodjele na najvišim rukovodećim pozicijama (S1-9), pokazuje da je ovaj podatak objavilo 81% analiziranih poduzeća. Pritom sektor Potrošačkih dobara i Hospitality sektor prednjače sa 47%, odnosno 46% po zastupljenosti žena. S druge strane, veće odstupanje od prosjeka primjetno je u sektoru Industrije i energetike, gdje udio žena iznosi samo 19%.

Važno je napomenuti kako ESRS definira najvišu rukovodeću razinu kao jednu i dvije razine ispod administrativnih i nadzornih tijela, osim ako je taj pojam već definiran u poslovanju poduzeća. U slučaju da poduzeće ima vlastitu definiciju najvišeg rukovodstva, može je primijeniti, uz obavezu objave te činjenice zajedno s relevantnim kontekstualnim informacijama. Stoga je ključno uzeti u obzir da u analizi mogu postojati odstupanja u definicijama najviše rukovodeće razine, što može utjecati na interpretaciju i usporedivost podataka.

Pokazatelji zdravlja i sigurnosti

Prema zahtjevima ESRS S1-14, poduzeća su dužna objavljivati pokazatelje vezane uz zdravlje i sigurnost svoje radne snage. U analiziranom uzorku, 74 % poduzeća uključilo je relevantne informacije o ovoj temi u svoje izvještaje.

Prosječna stopa nezgoda na radu iznosila je 7 incidenata na milijun odrađenih sati, pri čemu su razlike među sektorima bile izražene. Najviša stopa zabilježena je u sektoru hotelijerstva i ugostiteljstva (Hospitality), s 13 incidenata, dok je sektor potrošačkih dobara slijedio s 10 incidenata na milijun sati. Najniža stopa očekivano je zabilježena u financijskom sektoru, s tek 1 incidentom, što odražava niži operativni rizik tog sektora u pogledu fizičke sigurnosti zaposlenika. Ovi pokazatelji ukazuju na sektorske razlike u izloženosti rizicima na radnom mjestu, te dodatno naglašavaju potrebu za prilagođenim pristupima upravljanju zdravljem i sigurnošću u skladu s vrstom djelatnosti.

Pozitivan je nalaz da tijekom promatranog razdoblja nije zabilježen nijedan smrtni slučaj uzrokovan ozljedama na radu ili profesionalnim bolestima. Ovaj rezultat ukazuje na učinkovitost postojećih mjera zaštite na radu i sustava upravljanja zdravljem i sigurnošću zaposlenika, ali i potvrđuje važnost kontinuiranog ulaganja u prevenciju, edukaciju zaposlenika i unaprjeđenje sigurnosne kulture unutar organizacija.

S2 - Radnici u lancu vrijednosti

Popis tema	Financijske institucije	Hospitality	Industrija i Energetika	Potrošačka dobra	Usluge	Ostalo	Ukupno
Radnici u lancu vrijednosti							
S2 Radni uvjeti - Ravnoteža između poslovnog i privatnog života - <i>najmanje istaknuta podpodtema</i>	0%	0%	14%	8%	0%	0%	5%
S2 Radni uvjeti - Zdravlje i sigurnost - <i>najčešće istaknuta podpodtema</i>	0%	0%	29%	25%	43%	0%	19%
S2 Jednako postupanje i mogućnosti za sve - Raznolikost - <i>najmanje istaknuta podpodtema</i>	14%	0%	0%	8%	0%	0%	5%
S2 Ostala prava iz radnog odnosa - Odgovarajući smještaj - <i>najmanje istaknuta podpodtema</i>	0%	0%	14%	8%	0%	0%	5%

Tema S2 - *Radnici u lancu vrijednosti* relativno je rijetko identificirana kao značajna (19% analiziranih poduzeća) zbog čega su u gornjem prikazu obuhvaćene samo najmanje i najčešće istaknute podteme. Pritom je najzastupljenija podpodtema *Zdravlje i sigurnost* i to prvenstveno u sektorima Industrija i energetika, Potrošačka dobra i Usluge.

S3 Pogođene zajednice i S4 Potrošači i/ili krajnji korisnici

Popis podtema	Financijske institucije	Hospitality	Industrija i Energetika	Potrošačka dobra	Usluge	Ostalo	Ukupno
Pogođene zajednice							
S3 Gospodarska, socijalna i kulturna prava zajednica - Odgovarajući smještaj	29%	0%	0%	0%	0%	0%	5%
S3 Gospodarska, socijalna i kulturna prava zajednica - Odgovarajuća prehrana	29%	0%	0%	0%	14%	0%	7%
S3 Gospodarska, socijalna i kulturna prava zajednica - Vodoopskrba i odvodnja	14%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
S3 Gospodarska, socijalna i kulturna prava zajednica - Učinci povezani sa zemljištem	14%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
S3 Gospodarska, socijalna i kulturna prava zajednica - Učinci povezani sa sigurnošću	29%	0%	14%	0%	14%	33%	12%
S3 Građanska i politička prava zajednica - Sloboda izražavanja	14%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
S3 Građanska i politička prava zajednica - Sloboda okupljanja	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
S3 Građanska i politička prava zajednica - Učinci na borbe za ljudska prava	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
S3 Prava autohtonih naroda	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Potrošači i/ili krajnji korisnici							
S4 Učinci povezani s informacijama za potrošače i/ili krajnje korisnike - Privatnost	100%	17%	0%	42%	43%	67%	43%
S4 Učinci povezani s informacijama za potrošače i/ili krajnje korisnike - Sloboda izražavanja	14%	0%	14%	58%	43%	0%	29%
S4 Učinci povezani s informacijama za potrošače i/ili krajnje korisnike - Pristup (kvalitetnim) informacijama	57%	0%	29%	67%	29%	67%	43%
S4 Osobna sigurnost potrošača i/ili krajnjih korisnika - Zdravlje i sigurnost	0%	17%	43%	75%	14%	100%	40%
S4 Osobna sigurnost potrošača i/ili krajnjih korisnika - Sigurnost osobe	14%	17%	29%	8%	14%	0%	14%
S4 Osobna sigurnost potrošača i/ili krajnjih korisnika - Zaštita djece	0%	17%	0%	17%	0%	0%	7%
S4 Socijalna uključenost potrošača i/ili krajnjih korisnika - Nediskriminacija	29%	0%	0%	17%	14%	0%	12%
S4 Socijalna uključenost potrošača i/ili krajnjih korisnika - Pristup proizvodima i uslugama	57%	33%	14%	42%	29%	33%	36%
S4 Socijalna uključenost potrošača i/ili krajnjih korisnika - Odgovorne marketinške prakse	43%	33%	0%	42%	0%	33%	26%

Poduzeća iz sektora Financijskih institucija, Potrošačkih dobara i Usluga iskazala su najveći broj značajnih podtema unutar standarda S4 - Potrošači i/ili krajnji korisnici. Posebno se ističe podpodtema Privatnost potrošača i krajnjih korisnika, koja je najzastupljenija u sektoru Financijskih institucija, s obzirom na specifične zahtjeve vezane uz zaštitu podataka i sigurnost informacija. S druge strane, podtema Zdravlje i sigurnost dominira u sektorima Potrošačkih dobara i Ostalo, odražavajući važnost sigurnosti proizvoda i usluga za krajnje korisnike u tim industrijama. Ove razlike ukazuju na specifične prioritete i izazove s kojima se susreću pojedini sektori u upravljanju odnosima s potrošačima. Također, podtema Pristupa (kvalitetnim) informacijama najzastupljenija je u sektorima Potrošačkih dobara, Financijskih institucija i sektoru Ostalo, što dodatno naglašava potrebu za transparentnošću i dostupnošću informacija u ovim industrijama.

G1 Poslovno ponašanje

Popis podtema	Financijske institucije	Hospitality	Industrija i Energetika	Potrošačka dobra	Usluge	Ostalo	Ukupno
Poslovno ponašanje							
G1 Korporativna kultura	71%	83%	86%	75%	57%	33%	71%
G1 Zaštita zviždača	71%	33%	71%	42%	0%	0%	40%
G1 Dobrobit životinja	0%	0%	0%	25%	14%	0%	10%
G1 Politički angažman lobiranje	14%	0%	29%	25%	0%	0%	14%
G1 Upravljanje odnosima s dobavljačima, uključujući plaćanje	71%	33%	86%	100%	43%	67%	71%
G1 Korupcija i podmićivanje - Sprečavanje i otkrivanje, uključujući osposobljavanje	71%	33%	86%	58%	29%	33%	55%
G1 Korupcija i podmićivanje - Incidenti	71%	17%	71%	42%	0%	0%	38%

Sva analizirana poduzeća identificirala su temu *Poslovnog ponašanja* kao značajnu, što je u skladu s očekivanjima s obzirom na činjenicu da je riječ o poduzećima uvrštenim na burzi, za koja se podrazumijeva viša razina odgovornosti, transparentnosti i usklađenosti s regulatornim zahtjevima. Najistaknutije podteme unutar ovog standarda su *Korporativna kultura*, *Korupcija i podmićivanje* te *Upravljanje odnosima s dobavljačima*. Njihova učestalost ukazuje na važnost etičkih poslovnih praksi i upravljanja rizicima u cijelom opskrbnom lancu, osobito u kontekstu održivosti i povjerenja dionika.

Specifične teme

Teme specifične za subjekt	Udio poduzeća s temama specifičnim za subjekt
Doprinos razvoju zajednice	29%
Kibernetička sigurnost	27%
Zadovoljstvo korisnika	7%
Digitalna transformacija	5%
Usklađenost s poreznim propisima	2%
Sprečavanje pranja novca	2%
Financijsko zdravlje potrošača	2%
Program dionica	2%
Promjene na tržištu rada	2%

Više od 35% analiziranih poduzeća utvrdilo je temu specifičnu za poduzeće, pri čemu se najčešće radi o temama *Doprinos razvoju zajednice* i *Kibernetička sigurnost*.

Uočeni izazovi u izvještavanju o značajnim učincima, rizicima i prilikama

U okviru analize izvještavanja o značajnim učincima, rizicima i prilikama, primijećeni su određeni izazovi koji mogu utjecati na kvalitetu i transparentnost informacija koje poduzeća pružaju, ali i otežati korisnicima izvještaja i dionicima potpuno razumijevanje značajnih čimbenika održivosti.

Popis značajnih tema i IRO-a, u pojedinim slučajevima ne odgovara sadržaju izvještaja. Uočeno je da struktura izvještaja često ne prati značajne teme definirane kroz proces određivanja dvostruke značajnosti, pri čemu postoji tendencija izvještavanja o većem broju tema, uključujući i one koje nisu identificirane kao materijalne. Navedena praksa može izazvati konfuziju među dionicima i smanjiti povjerenje u izvještaje. Također, iako su u pojedinim izvještajima teme klasificirane kao specifične za subjekt, opisi često u velikoj mjeri odgovaraju temama navedenim na listi iz ESRS-a 1 AR 16.

S druge strane, postoje pozitivni primjeri, poput objave IRO-a u preglednim tablicama, gdje su jasno označena vremenska razdoblja, lokacije unutar poslovnog modela i lanca vrijednosti, te identifikacija vrste učinaka.

Međutim, opisi IRO-a koji su preopćeniti mogu otežati razumijevanje istih. Potrebno je razviti jasnije definicije i specifičnije opise kako bi se poboljšala komunikacija o značajnim učincima, rizicima i prilikama.

Na kraju, uočene su i manje pogreške u nazivlju, pri čemu je zamjena pojmova "prilagodba klimatskim promjenama" i "ublažavanje klimatskih promjena" jedna od istaknutijih. Ove terminološke razlike mogu dodatno zbuniti korisnike izvještaja, stoga je važno osigurati dosljednost i preciznost u korištenju terminologije.

Preporuke za unapređenje izvještavanja o procesu procjene dvostruke značajnosti

Analiza procesa dvostruke značajnosti ukazala je na određene aspekte koji upućuju na prostor za unapređenje, s ciljem postizanja veće usklađenosti s relevantnim standardima i najboljim praksama u području održivosti.

Prvo, većina analiziranih poduzeća nije provela savjetovanje s eksternim dionicima. Iako navedeni postupci nisu obvezni, odredbe ESRS-a 1 naglašavaju važnost uključivanja dionika u postupak procjene značajnosti. Ova suradnja se smatra ključnom za učinkovito provođenje dužne pažnje poduzeća i procjenu dvostruke značajnosti. Uključivanje dionika može obogatiti proces donošenja odluka, omogućujući poduzećima da bolje razumiju potrebe i očekivanja svojih ključnih interesnih skupina.

Drugo, uočeno je da nije jasno opisan način na koji poduzeće razmatra povezanost svojih učinaka i ovisnosti s rizicima i prilikama koji se mogu pojaviti kao rezultat tih učinaka i ovisnosti.

Također, nije opisan način na koji poduzeće određuje prioritet rizika koji proizlaze iz održivosti u odnosu na druge vrste rizika. Na primjer, kroz integrirani sustav upravljanja rizicima, poduzeće može provoditi procjenu svih rizika i razvijati strategije ublažavanja, što omogućuje prioritizaciju rizika prema određenim parametrima. Navedena praksa može pomoći u usmjeravanju resursa i pažnje na najvažnije rizike koji utječu na održivost, čime se povećava otpornost poduzeća.

Kod procjene učinaka, rizika i prilika, često nije uzet u obzir lanac vrijednosti zbog nedostupnosti podataka ili je uzet u ograničenom opsegu. Kako bi se poboljšala kvaliteta izvještavanja, potrebno je uspostaviti interne postupke koji će omogućiti poduzeću da započne s prikupljanjem podataka iz viših i nižih dijelova lanca vrijednosti. Ova praksa može doprinijeti boljem razumijevanju učinaka i rizika te omogućiti poduzeću da razvije sveobuhvatnije strategije za upravljanje održivošću.

Rješavanje ovih izazova može značajno poboljšati proces dvostruke značajnosti i omogućiti poduzećima da bolje odgovore na zahtjeve dionika, kao i na promjene u poslovnom okruženju. Ulaganje u poboljšanje ovih aspekata može donijeti dugoročne koristi i povećati održivost poslovanja.

3 Politike, mjere i ciljevi

Politike

ESRS Podtema	Udio poduzeća koja su objavila politiku u sklopu podteme
E1 Prilagodba klimatskim promjenama	38%
E1 Ublažavanje klimatskih promjena	57%
E1 Energetika	55%
E2 Onečišćenje zraka	14%
E2 Onečišćenje vode	17%
E2 Onečišćenje tla	10%
E2 Zabrinjavajuće tvari	10%
E3 Potrošnja vode	17%
E3 Povlačenje vode	5%
E3 Ispuštanje vode	7%
E4 Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti - Prenamjena zemljišta, prenamjena slatke vode i prenamjena mora	5%
E4 Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti	5%
E4 Učinci usluga ekosustava i ovisnosti o tim uslugama	12%
E5 Priljevi sredstava, uključujući iskorištavanje resursa	31%
E5 Odljevi resursa povezani s proizvodima i uslugama	40%
E5 Otpad	38%
S1 Radni uvjeti	69%
S1 Jednako postupanje i mogućnosti za sve	57%
S1 Ostala prava iz radnog odnosa	14%
S2 Radni uvjeti	7%
S2 Jednako postupanje i mogućnosti za sve	5%
S2 Ostala prava iz radnog odnosa	14%
S3 Gospodarska, socijalna i kulturna prava zajednica	7%
S3 Građanska i politička prava zajednica	5%
S4 Učinci povezani s informacijama za potrošače i/ili krajnje korisnike	43%
S4 Osobna sigurnost potrošača i/ili krajnjih korisnika	31%
S4 Socijalna uključenost potrošača i/ili krajnjih korisnika	12%
G1 Korporativna kultura	71%
G1 Zaštita zviždača	50%
G1 Dobrobit životinja	14%
G1 Politički angažman i lobiranje	2%
G1 Upravljanje odnosima s dobavljačima, uključujući plaćanje	33%
G1 Korupcija i podmićivanje - Sprečavanje i otkrivanje, uključujući osposobljavanje	50%

Najčešće objavljivane politike u analiziranim izvještajima odnose se na podteme u nastavku:

- ▶ G1 Korporativna kultura (71%)
- ▶ S1 Radni uvjeti (69%)
- ▶ S1 Jednako postupanje i mogućnosti za sve (57%)
- ▶ E1 Ublažavanje klimatskih promjena (57%)

Mjere

Sva su poduzeća pripremila određene objave koje se odnose na mjere. Međutim, tek manji broj primjera objava potpuno ispunjava zahtjeve za objavljivanje prema MDR-A (*Minimalni zahtjev za objavljivanje – Mjere i resursi povezani sa značajnim čimbenicima održivosti*). Često se uočava nedostatak povezanosti između opisanih mjera i značajnih IRO-a, kao i politika i ciljnih vrijednosti. Analizom je uočeno da je kod većine poduzeća potrebno unaprijediti objave o mjerama, objavljujući informacije o:

Proračunskim sredstvima planiranima za provedbu svake pojedine mjere

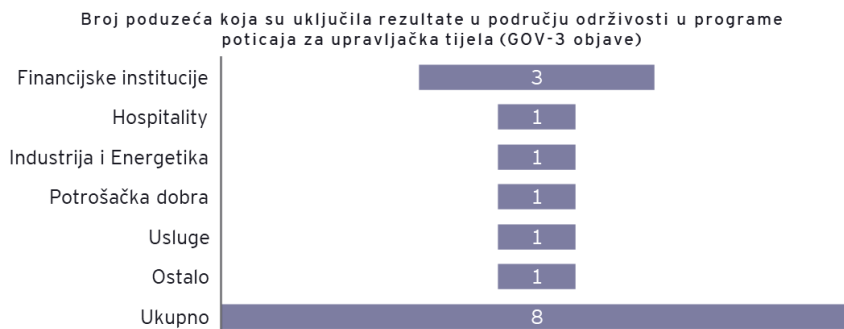
Povezanosti mjera s objavama o EU Taksonomiji, točnije s Capex KPI-jem

Vremenskom horizontu provedbe svake pojedine mjere

Ciljevi i ciljne vrijednosti (GOV-3)

U sklopu objave ESRS 2 GOV-3 poduzeća su objavljivala informacije o uključivanju svojih rezultata u području održivosti u programe poticaja, pri čemu 81% poduzeća nije uključilo ciljeve vezane uz održivost u svoje politike primitaka. Od onih poduzeća koja su u svoje politike primitaka uključila ciljeve za Upravu najčešće su to činila poduzeća iz sektora Financijske institucije.

Ciljevi na koji su se upravljačka tijela najčešće vezala uključivali su smanjenje GHG emisija opsega 1 i 2 uz povećanje korištenja obnovljivih izvora energije, smanjenje GHG emisija opsega 3 vezano za dekarbonizaciju portfelja financijskih institucija, povećanje stope recikliranja otpada i preusmjeravanja otpada s odlagališta, povećanje udjela manje zastupljenog spola na rukovodećim pozicijama te povećanje ESG financiranja.

Ciljevi i ciljne vrijednosti u tematskim standardima

Analizirana poduzeća su svoje ciljne vrijednosti najčešće objavljivala u sklopu tematskog standarda E1 *Klimatske promjene* (60%) pri čemu je 86% poduzeća iz sektora Industrija i energetika objavilo svoje ciljeve vezane uz smanjenje GHG emisija. Više od 50% poduzeća iz sektora Financijske institucije, Hospitality, Industrija i energetika, Potrošačka dobra i Usluge također je objavilo ciljeve vezane uz ublažavanje klimatskih promjena. Analiza je pokazala da nešto manje od trećine poduzeća (29%) nije definiralo ciljne vrijednosti.

Udio poduzeća iz različitih sektora koja su donijela ciljne vrijednosti po industrijama

	Financijske institucije	Hospitality	Industrija i Energetika	Potrošačka dobra	Usluge	Ostalo	Ukupno
E1- Klimatske promjene	57%	50%	86%	58%	57%	33%	60%
E2 - Onečišćenje	0%	0%	43%	17%	0%	0%	12%
E3 - Vodni i morski resursi	0%	50%	29%	33%	14%	0%	24%
E4 - Bioraznolikost i ekosustavi	0%	0%	0%	8%	14%	0%	5%
E5 - Korištenje resursa i kružno gospodarstvo	0%	0%	57%	58%	43%	0%	33%
S1 - Vlastita radna snaga	43%	50%	71%	67%	43%	0%	52%
S2 - Radnici u lancu vrijednosti	0%	0%	14%	8%	14%	0%	7%
S3 - Pogođene zajednice	0%	0%	14%	8%	14%	0%	7%
S4 - Potrošači i krajnji korisnici	0%	0%	0%	42%	14%	33%	17%

Ograničenja u praksi izvještavanja o politikama, mjerama i ciljevima

U analizi je utvrđeno da objave u poglavlju o politikama često ne odgovaraju značajnim IRO-ima, što može dovesti do nejasnoća u komunikaciji između poduzeća i njihovih dionika. U nekim slučajevima, poput S1 standarda, politike se objavljuju samo za određene IRO-e, čime se smanjuje sveobuhvatnost i transparentnost izvještavanja.

Preporučuje se da objave o politikama uključuju dokumente koji su usklađeni s utvrđenim IRO-ima, a koji jasno prikazuju odnos poduzeća prema smanjenju negativnih učinaka ili rizika, kao i poticanju pozitivnih učinaka i prilika.

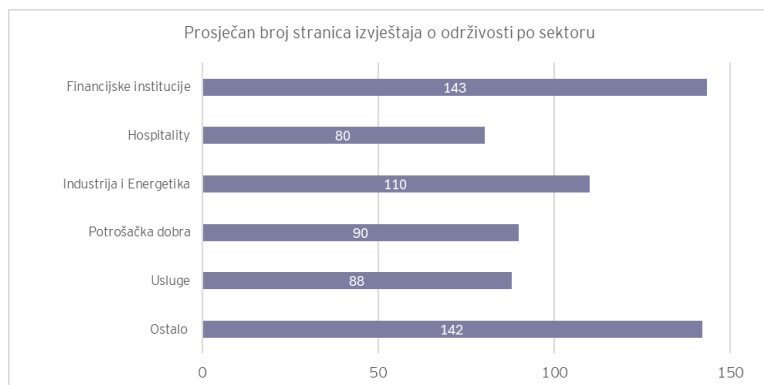
Nadalje, prilikom objavljivanja politika vezanih uz društvene teme, nije jasno naznačeno na koji način poduzeća prate usklađenost s UN-ovim vodećim načelima o poslovanju i ljudskim pravima, Deklaracijom Međunarodne organizacije rada o temeljnim načelima i pravima na radu, te Smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća, a što je jedan od zahtjeva ESRS-a.

Minimalni zahtjevi za objavljivanje primijenjeni su parcijalno, odnosno samo na određene politike, mjere i ciljeve. Primjerice, navedene mjere često su preopćenite (npr. Grupa kontinuirano ulaže u postizanje veće energetske učinkovitosti) te im nedostaje jasno definiran vremenski okvir. Prilikom objave ciljeva često nedostaju detaljni opisi ciljne vrijednosti i ciljeva politike, kao i metodologije korištene za definiranje tih ciljeva. Također, nije uvijek jasno u kojoj mjeri su dionici uključeni u proces postavljanja ciljeva. U slučajevima kada poduzeće nije utvrdilo mjerljivu ciljnu vrijednost, takve informacije također nisu adekvatno objavljene. Osim toga, važno je razlikovati zakonski obvezne ciljeve (npr. ograničavanje onečišćenja) i dobrovoljne ciljeve, što dodatno doprinosi transparentnosti izvještavanja.

U cilju poboljšanja kvalitete izvještavanja, preporučuje se da poduzeća razviju sveobuhvatan okvir za izvještavanje koji će uključivati jasne smjernice za praćenje i evaluaciju svojih politika, mjera i ciljeva.

Struktura izvještaja

Većina poduzeća (88%) prati propisanu strukturu izvještaja o održivosti iz Dodatka F ESRS-a 1. Navedeni ishod predstavlja značajnu prednost za korisnike, jer poboljšava čitljivost i usporedivost s ESRS tematskim standardima, te omogućava razne sektorske i druge usporedbe i analize. Preostalih 12% poduzeća napravilo je sitnije modifikacije u strukturi, primarno vezano uz pozicioniranje objava iz Uredbe o taksonomiji (na kraju izvještaja, na kraju okolišnog segmenta i sl.). Kako bi se dodatno poboljšala čitljivost i orijentacija, narativi u izvještaju o održivosti u 86% slučajeva označeni su referencama (GOV-1, SBM-3 itd.) koje povezuju izvještavane teme s određenim zahtjevima za objavu. Pritom je samo 12% poduzeća u svom izvještaju o održivosti označilo svaku pojedinu podatkovnu točku.

Analiza pokazuje da sektor finansijskih institucija ima prosječno najopsežnije izvještaje o održivosti, nakon čega slijedi sektor Ostalo te Industrija i energetika. Prosječan broj stranica za 42 analizirana izvještaja iznosi 101.

Općenito, opsežnost izvještaja o održivosti nije određena isključivo brojem značajnih tema koje proizlaze iz postupka procjene dvostruke značajnosti, već također ovisi i o ekstenzivnosti korištenja grafičkih prikaza i slika. Za sada još uvijek nije jasno definiran trend koji bi odredio što se smatra primjerenom duljinom izvještaja o održivosti.

Upravljanje

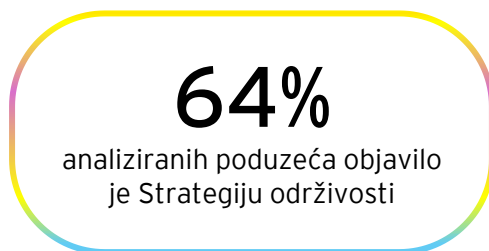
Interni sustav upravljanja i odlučivanja po pitanju tema održivosti složen je raznoliko, od osnivanja zasebnih ESG timova do kros-funkcionalnih radnih skupina unutar poduzeća koje su nadležne za implementaciju održivosti. Uprava igra ključnu ulogu u implementaciji održivosti, iako neka poduzeća imaju osnovana administrativna tijela, poput Odbora za održivost, koja djeluju kao savjetodavna tijela Upravi. Poduzeća su djelomično uzela u obzir važnost uključenosti drugih tijela, poput Nadzornog i Revizijskog odbora.

Također, primijećene su određene nekonzistentnosti među poduzećima vezano za objave GOV-5 *Upravljanje rizicima i unutarnje kontrole izvještavanja o održivosti*. Naime, ovaj zahtjev za objavljivanje usmjeren je isključivo na postupke unutarnje kontrole i upravljanja rizicima nad postupkom izvještavanja o održivosti.

Poduzeća mogu uzeti u obzir rizike koji se odnose na operativne aspekte izvještavanja, uključujući potpunost i cjelovitost podataka, točnost rezultata procjene, dostupnost informacija na višim i/ili nižim razinama lanca vrijednosti te vrijeme dostupnosti informacija.

Poduzeća bi trebala razviti i implementirati sveobuhvatne interne procedure za pripremu i prikupljanje podataka za izvještavanje o održivosti. Također, važno je uspostaviti jasne smjernice i kalendare za prikupljanje, analizu i izvještavanje o podacima, definirati odgovornosti i osigurati segregaciju dužnosti unutar tima. U kontekstu ovih objava, uvođenje internih kontrola i procjena rizika u izvještavanju osigurat će kompletnost i pouzdanost podataka, dodatno ojačati integritet procesa izvještavanja o održivosti te smanjiti reputacijski rizik.

Strategija

Iako je veliki broj analiziranih poduzeća objavio strategiju održivosti, neke od tih strategija nisu u potpunosti usklađene s ESRS-om, budući da su donesene prije provedbe postupaka dvostruke značajnosti i implementacije ESRS-a. Primjerice, identificirano je da navedene strategije ne obuhvaćaju ciljeve za adresiranje značajnih IRO-a ili da ciljevi nisu usklađeni s ESRS zahtjevima za objavljivanje.

Pojedina analizirana poduzeća nisu adresirala zahtjeve za objavljivanje informacija o otpornosti strategije i poslovnog modela u kontekstu značajnih učinaka, rizika i prilika (dio SBM-3 zahtjeva), ili su analize otpornosti provedene isključivo za klimatske promjene.

Većina poduzeća iskoristila je mogućnost postupnog uvođenja od jedne godine za kvalitativne objave vezane uz očekivane financijske posljedice značajnih rizika i prilika na financijski položaj, financijske rezultate i novčane tokove u kratkom, srednjem i dugom roku (SBM-3 i okolišni standardi).

Klimatske promjene predstavljaju ključnu temu koju pokrivaju sva poduzeća iz uzorka. Ujedno, riječ je o području koje se najdetaljnije i najopsežnije obrađuje u većini promatranih izvještaja o održivosti, gdje je procjena dvostruke značajnosti otkrila značajne IRO-e povezane s klimatskim promjenama.

Nadalje, sva analizirana poduzeća identificirala su podtemu *Ublažavanja klimatskih promjena* kao značajnu. Podtemu *Energetike* kao značajnu utvrdilo je 88% poduzeća, dok je *Prilagodbu klimatskim promjenama* identificiralo njih 76%.

Od ukupnih analiziranih poduzeća, 17% je objavilo tranzicijski plan. U Hrvatskoj trenutno ne postoje poduzeća koja su implementirala znanstveno utemeljene ciljeve za smanjenje emisija stakleničkih plinova (GHG) prema inicijativi Science Based Targets initiative (SBTi). Međutim, 2% poduzeća ima prijavljene ciljeve koji su u procesu daljnje validacije od strane SBTi.

Važno je istaknuti da su neka poduzeća koristila SBTi kalkulator za izračun svojih ciljeva, ali nisu službeno uključena u SBTi. Također, kada navodimo da ne postoje poduzeća koja su primijenila znanstveno utemeljene ciljeve za smanjenje GHG emisija prema SBTi, to se odnosi na poduzeća koja su aplicirala za vlastite ciljeve. Naravno, postoje poduzeća na hrvatskom tržištu koja primjenjuju ciljeve preuzete od svojih matičnih kompanija, zbog čega nisu prijavljivala vlastite ciljeve (takvih je poduzeća 10%).

Prilikom izrade tranzicijskog plana, od ključne je važnosti usklađivanje sa zahtjevima ESRS-a te povezivanje plana s politikama, mjerama i ciljevima za ublažavanje klimatskih promjena, uzimajući u obzir poslovni model i strategiju poduzeća.

Objave vezane uz emisije stakleničkih plinova

Sektor	Udio opsega 1*	Udio opsega 2*	Udio opsega 3*	Najznačajnije izračunate kategorije opsega 3 za sektor	Intenzitet GHG emisija (lokacijska metoda)* tCO2/tis EUR	Intenzitet GHG emisija (tržišna metoda)* tCO2/tis EUR
Financijske institucije	0,09%	0,21%	99,70%	Kategorija 15: Ulaganja	4,10	2,34
Hospitality	18,87%	17,24%	76,67%	Kategorija 1: Kapitalna dobra Kategorija 2: Kupljena roba i usluge	0,38	0,38
Industrija i Energetika	4,57%	2,00%	93,42%	Kategorija 11: Korištenje prodanih proizvoda Kategorija 2: Kupljena roba i usluge	2,27	2,20
Potrošačka dobra	14,75%	8,42%	85,40%	Kategorija 1: Kapitalna dobra Kategorija 3: Djelatnosti povezane s gorivom i energijom	0,71	0,54
Usluge	24,07%	21,23%	54,70%	Kategorija 6: Poslovna putovanja Kategorija 13: Unajmljena imovina niz lanac vrijednosti Kategorija 3: Djelatnosti povezane s gorivom i energijom Kategorija 7: Putovanje zaposlenika na posao Kategorija 5: Otpad nastao tijekom rada	1,46	1,45
Ostalo	2,00%	1,30%	96,70%	Kategorija 2: Kupljena roba i usluge Kategorija 15: Ulaganja	0,86	0,87

*Iskazani su prosječni podaci za sektor.

Analiza prakse poduzeća u vezi s emisijama stakleničkih plinova (GHG) pokazuje da je 50% poduzeća uspostavilo ciljeve vezane uz smanjenje GHG emisija. Od toga, 76% poduzeća definiralo je ciljeve koji se odnose na razdoblje do 2030. godine, dok su ostala poduzeća postavila ciljeve za kraće vremenske okvire, prije 2030. godine. Većina postavljenih ciljeva odnosi se isključivo na emisije iz opsega 1 i 2, dok ciljevi za emisije iz opsega 3 uglavnom nisu definirani.

S metodološke strane, 38% analiziranih poduzeća nije detaljno objasnilo korištenu metodologiju za izračun GHG emisija. Nadalje, 52% poduzeća nije jasno komuniciralo koje se kategorije emisija iz opsega 3 smatraju neznačajnima. Pritom dio poduzeća nije uključilo sve kategorije emisija u izračun opsega 3, bilo zbog djelomičnog obuhvata ili zbog poteškoća u prikupljanju podataka.

Dodatna analiza provedena je kako bi se utvrdio udio svake kategorije Opsega 3 unutar ukupno izvještenih GHG emisija Opsega 3 po sektorima, što je ilustrirano u tablici iznad. Rezultati pokazuju da su u većini analiziranih sektora kategorije 1 (Kapitalna dobra) i 2 (Kupljena roba i usluge) imale najveći doprinos emisijama Opsega 3. Kao što se i očekivalo, kategorija 15 (Ulaganja) imala je najznačajniji utjecaj u sektoru financijskih usluga. Osim toga, kategorije 3, 5-7, 11 i 13 su igrale ključnu ulogu u različitim sektorima.

Najčešće objavljivane mjere za ublažavanje klimatskih promjena uključivale su implementaciju obnovljivih izvora energije, modernizaciju tehnologija i proizvodnih procesa prilagođenih sektorskim specifičnostima, kao i upotrebu zelenih certifikata. S druge strane, mjere usmjerene na smanjenje emisija iz opsega 3 rjeđe su zastupljene i predstavljaju područje za daljnje unaprjeđenje.

Prilagodba klimatskim promjenama

Većina poduzeća provodila je analizu scenarija isključivo kvalitativno, bez kvantitativne analize koja bi jasno pokazala utjecaje fizičkih i tranzicijskih klimatskih rizika na financijske pokazatelje (time je primijenjen pristup postupnog uvođenja zahtjeva za objavljivanje *E1-9 Očekivane financijske posljedice značajnih fizičkih i tranzicijskih rizika te potencijalnih prilika povezanih s klimom* prema kojem bi kvantitativna analiza trebala biti implementirana unutar razdoblja od tri godine kako bi se osigurala preciznija i mjerljiva procjena rizika).

U analizi fizičkih rizika, većina poduzeća najčešće se oslanjala na IPCC-jeve scenarije, pri čemu su najčešće korišteni RCP 8.5, 4.5 i/ili 2.6. S druge strane, društva iz sektora financijskih institucija koristila su scenarije razvijene od strane tijela *Network for Greening the Financial System (NGFS)*.

Analiza tranzicijskih rizika često je izostavljena ili su samo taksativno nabrojane vrste tranzicijskih rizika, bez detaljnije analize i primjene specifičnih scenarija.

Osim toga, analiza otpornosti često je nedovoljno razrađena, a u izvještavanju se prezentiraju zaključci koji sugeriraju da je poslovanje poduzeća otporno na klimatske promjene, bez adekvatnog objašnjenja ili dokaza koji bi potkrijepili takve tvrdnje. Ova situacija naglašava potrebu za dubljom i sveobuhvatnijom analizom otpornosti, koja bi uključivala jasne indikatore i mjerljive rezultate.

Kao jedno od ključnih područja poboljšanja identificirali smo nedostatak povezanosti između strategija, konkretnih i vremenski definiranih ciljeva te same provedbe mjera. U narednim godinama očekujemo pomak od formalnog ispunjavanja zahtjeva prema stvarnom strateškom upravljanju održivošću.

Ivana Krajinović

Partnerica u Odjelu revizije i voditeljica Odjela
financijsko-računovodstvenog savjetovanja i
izvještavanja o održivosti u EY-u Hrvatska

6 EU taksonomija

Analiza objava pripremljenih u sklopu ESRS izvještaja, sukladno zahtjevima Uredbe o taksonomiji, pokazala je da su samo dva analizirana poduzeća propustila pripremiti objave u skladu s propisanim zahtjevima. Ovaj rezultat ukazuje na visok stupanj ispunjavanja regulatornih zahtjeva među poduzećima u pogledu taksonomskog izvještavanja.

Najveći broj različitih identificiranih taksonomski prihvatljivih djelatnosti zabilježen je u sektoru Industrije i energetike, što je i očekivano s obzirom na širok spektar djelatnosti u tim granama koje mogu pridonijeti taksonomskim ciljevima. Na drugom mjestu po raznolikosti prihvatljivih djelatnosti nalazi se sektor Potrošačkih dobara.

Sektor	Ukupan broj identificiranih taksonomski prihvatljivih djelatnosti	Obuhvaćeni okolišni ciljevi
Hospitality	25	3*
Industrija i energetika	51	5**
Potrošačka dobra	45	6
Usluge	43	6
Ostalo	30	5**

* U sklopu ciljeva ublažavanje klimatskih promjena, prelazak na kružno gospodarstvo te zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava.

**Obuhvaćeni svi okolišni ciljevi osim održivog korištenja i zaštite vodnih i morskih resursa.

Analiza prihvatljivosti – najčešće identificirane prihvatljive djelatnosti po sektorima

U tablicama u nastavku prikazane su najčešće identificirane taksonomski prihvatljive djelatnosti po svakom pojedinom sektoru. U skladu s očekivanjima, među najzastupljenijim djelatnostima u gotovo svim sektorima ističu se djelatnosti iz područja prijevoza, a osobito:

- ▶ 6.5. Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima, te
- ▶ 6.6. Usluge cestovnog prijevoza robe, koje su taksonomski prihvatljive u sklopu cilja ublažavanja klimatskih promjena.

Uz djelatnosti prijevoza, također su široko zastupljene građevinske djelatnosti, koje se jednako tako odnose na cilj ublažavanja klimatskih promjena. Najčešće identificirane u tom kontekstu su:

- ▶ 7.2. Obnova postojećih zgrada,
- ▶ 7.3. Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost, te
- ▶ 7.7. Kupnja i vlasništvo nad zgradama.

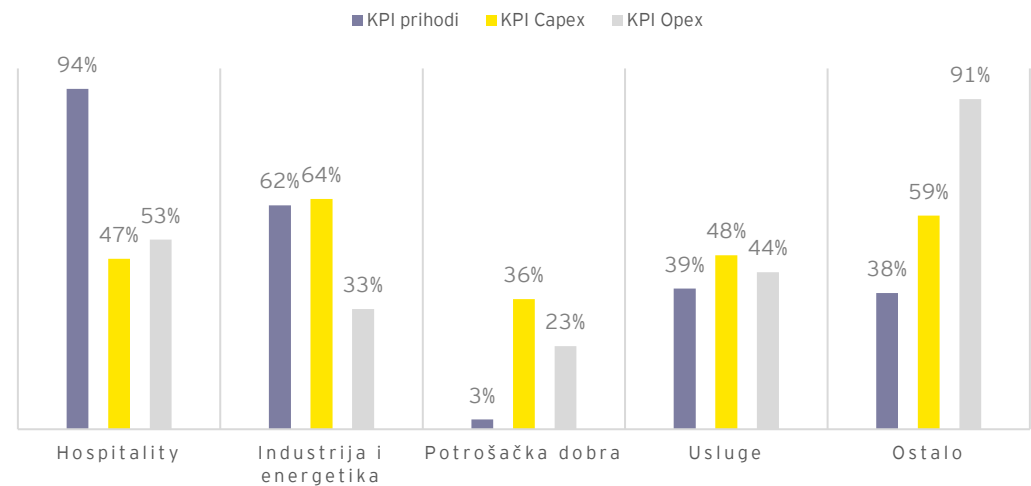
Navedene djelatnosti očekivano se pojavljuju u većini sektora, budući da gotovo sva poduzeća raspolažu nekretninama i voznim parkom, bilo kroz vlasništvo ili najam, što ih čini relevantnima u pogledu taksonomske prihvatljivosti.

Dodatno, u sektoru hotelijerstva i ugostiteljstva (Hospitality), sva analizirana poduzeća ispravno su identificirala svoju temeljnu djelatnost kao taksonomski prihvatljivu, i to u sklopu djelatnosti BIO 2.1. - *Hoteli, odmarališta, kampovi i sličan smještaj*. Riječ je o jednoj djelatnosti, uz prethodno spomenute iz sektora prijevoza i građevinarstva, koja je u analizi zabilježila 100% udjela među poduzećima u svom sektoru.

Hospitality	
BIO 2.1. Hoteli, odmarališta, kampovi i sličan smještaj	100%
CCM 6.5. Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	83%
CCM 7.3. Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetska učinkovitost	83%
CCM 7.4. Postavljanje, održavanje i popravak stanica za punjenje električnih vozila u zgradama	83%
CCM 7.7. Kupnja i vlasništvo nad zgradama	83%
CCM 6.6. Usluge cestovnog prijevoza robe	67%
CCM 7.2. Obnova postojećih zgrada	67%
CCM 4.16. Postavljanje i rad električnih toplinskih pumpi	50%
CCM 6.4. Poslovanje s uređajima za osobnu mobilnost, biciklistička logistika	50%
CCM 7.1. Izgradnja novih zgrada	50%
Industrija i energetika	
CCM 6.5. Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	83%
CCM 7.3. Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetska učinkovitost	83%
CCM 7.7. Kupnja i vlasništvo nad zgradama	67%
CE 2.3. Skupljanje i prijevoz neopasnog i opasnog otpada	67%
CCM 3.19. Proizvodnja sastavnih dijelova željezničkih vozila	50%
CCM 3.20. Proizvodnja, postavljanje i servisiranje visokonaponske, srednjonaponske i niskonaponske električne opreme za prijenos i distribuciju električne energije kojima se znatno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena ili koji omogućuju takav doprinos	50%
CCM 5.2. Obnova sustava za skupljanje, pročišćavanje i opskrbu vodom	50%
CCM 5.5. Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru	50%
CCM 6.6. Usluge cestovnog prijevoza robe	50%
CCM 7.2. Obnova postojećih zgrada	50%
CCM 7.6. Postavljanje, održavanje i popravak tehnologija za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora	50%
CCM 9.1. Istraživanje, razvoj i inovacije s tržišnim potencijalom (za doprinos ublažavanju klimatskih promjena)	50%
Potrošačka dobra	
CCM 6.5. Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	75%
CCM 7.7. Kupnja i vlasništvo nad zgradama	67%
CCM 6.6. Usluge cestovnog prijevoza robe	42%
CCM 7.2. Obnova postojećih zgrada	42%
CCM 7.3. Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetska učinkovitost	42%
CCM 5.5. Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru	42%
Usluge	
CCM 6.5. Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	71%
CCM 7.7. Kupnja i vlasništvo nad zgradama	57%
CCM 7.3. Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetska učinkovitost	43%
CCM 7.5. Postavljanje, održavanje i popravak instrumenata i uređaja za mjerenje, regulaciju i kontrolu energetske učinkovitosti zgrada	43%
CCM 8.1. Obrada podataka, usluge poslužitelja i djelatnosti povezane s njima	43%
Ostalo	
CCM 6.5. Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	100%
CCM 7.7. Kupnja i vlasništvo nad zgradama	100%
CCM 7.3. Postavljanje, održavanje i popravak opreme za energetska učinkovitost	67%
CCM 6.6. Usluge cestovnog prijevoza robe	67%

Ključni pokazatelji uspješnosti po nefinancijskim sektorima

Prosječni KPI-jevi po sektoru

* Za potrebe analize izračunati su prosjeci ključnih pokazatelja uspješnosti po svakom sektoru.

Analiza prosječnih taksonomskih KPI-jeva pokazala je značajne razlike među sektorima. Najveći prosječni udio prihoda koji ispunjava kriterije taksonomske prihvatljivosti zabilježen je u sektoru hotelijerstva i ugostiteljstva (Hospitality), gdje čak 94% prihoda dolazi iz djelatnosti koje se smatraju taksonomski prihvatljivima. To se prvenstveno odnosi na usluge pružanja smještaja kao što su hoteli, odmarališta, kampovi i slični objekti, koji su prepoznati kao doprinos cilju očuvanja bioraznolikosti (BIO 2.1). S druge strane, sektor potrošačkih dobara pokazuje najniže prosječne vrijednosti KPI-ja prihoda (samo 3%), što ukazuje na ograničen opseg djelatnosti koje se trenutno mogu kvalificirati kao taksonomski prihvatljive unutar tog sektora.

Kada je riječ o KPI-ju kapitalnih ulaganja (CapEx), zabilježena su uravnoteženija kretanja među sektorima, s rasponom od 36% u sektoru Potrošačkih dobara do 64% u sektoru Industrije i energetike. To ukazuje na nešto ujednačeniji pristup ulaganjima u taksonomski prihvatljive djelatnosti među različitim sektorima, osobito onima koji su kapitalno intenzivni.

Značajna sektorska odstupanja uočena su i u području operativnih troškova (OpEx). Najviši prosječni KPI za OpEx zabilježen je u kategoriji Ostalo (91%), dok je raspon za ostale sektore 23%-53%.

Ključni pokazatelji uspješnosti banaka - omjer zelene imovine (GAR) usklađenih djelatnosti

Podatak o udjelu zelene imovine - *Green Asset Ratio* pokazatelj je održivosti financijskih institucija koji odražava udio kreditnih i investicijskih aktivnosti usklađenih s Uredbom o taksonomiji.

Izračunava se kao udio imovine usklađene s EU taksonomijom u odnosu na ukupnu pokrivenu imovinu, a primarni je cilj pružanje uvida dionicima u doprinos financijskih institucija ostvarenju okolišnih i klimatskih ciljeva.

Spomenuti izračun omjera zelene imovine (GAR) usklađenih djelatnosti uvelike ovisi o dostupnosti i kvaliteti podataka prikupljenih od identificiranih klijenata, kao i poslovnom modelu te strukturi portfelja banke, odnosno postotku klijenata koji su obveznici izvještavanja o održivosti i od kojih banka može prikupiti potrebne podatke.

Ključni pokazatelj uspješnosti	Raspon
GAR stanje - KPU prihodi	0,04% - 1,37%
GAR stanje - KPU capex	0,08% - 1,73%
GAR tok - KPU prihodi	0,03% - 0,36%
GAR tok - KPU capex	0,07% - 0,49%

Uz gore navedeno, u prvoj godini izvještavanja javljaju se i brojne tehničke i operativne prepreke kao što su izazovi u IT sustavima, komunikaciji između odjela i samoj metodologiji izvještavanja. Osim toga, EU taksonomija ima stroge i specifične kriterije što se smatra zelenim pa veliki dio portfelja još ne zadovoljava te uvjete. Stoga nije iznenađujuće što je vrijednost GAR-a (stanje i tok) u prvoj godini izvještavanja niska, te je treba promatrati kao početnu točku, a ne kao pokazatelj neuspjeha. Ona predstavlja temelj za daljnje unaprjeđenje i povećanje udjela zelenih aktivnosti u budućim izvještajima.

Analiza usklađenosti

Sektor	% Poduzeća po sektoru koja imaju barem jednu usklađenu djelatnost
Hospitality	17%
Industrija i energetika	33%
Potrošačka dobra	0%
Usluge	29%
Ostalo	0%
Ukupno	15%

Samo 15% analiziranih poduzeća iz nefinancijskog sektora objavilo je jednu ili više usklađenih djelatnosti prema EU taksonomiji. Među onima koje su objavile podatke o usklađenosti prihoda, raspon iznosi od 0,03% do 80%. Kod kapitalnih ulaganja (capex) taj raspon je od 0,03% do 87%, dok za operativne troškove (opex) iznosi od 0,1% do 63%.

Ukupno gledano, s obzirom na to da čak 85% analiziranih poduzeća nije prijavilo nijednu usklađenu djelatnost, u ovoj fazi razvoja izvještavanja razvidno je da postoji visok jaz između prihvatljivih i usklađenih aktivnosti.

Kvalitativne objave nefinancijskih poduzeća

Sukladno zahtjevima Uredbe o taksonomiji, poduzeća su obvezna u svojim izvještajima uključiti opis računovodstvenih politika koje primjenjuju pri izračunu taksonomskih pokazatelja. To uključuje način na koji su prihodi, kao i kapitalni (capex) i operativni rashodi (opex), utvrđeni i alocirani u brojnik, tj. osnovicu za obračun prihvatljivosti/usklađenosti s taksonomijom. Taj je zahtjev ispunilo 80% analiziranih poduzeća, dok je 71% njih pružilo relevantne objave o izbjegavanju dvostrukog uračunavanja, što je dodatni zahtjev u cilju osiguravanja transparentnosti i pouzdanosti podataka. Također, posebne tablice za prikaz postotka prihvatljivosti i usklađenosti za svaki od šest okolišnih ciljeva, koje su obvezne za nefinancijska poduzeća, uključilo je 53% analiziranih subjekata.

Ključni pokazatelj uspješnosti	% Usklađenosti (raspon)
KPU Prihodi	0,03% - 80%
KPU Capex	0,03% - 87%
KPU Opex	0,1% - 63%

Taj jaz odražava razliku između potencijala poduzeća da doprinese okolišnim ciljevima (prihvatljivost) i njegove stvarne sposobnosti da te aktivnosti provodi na usklađen, održiv način (usklađenost). Osim što upućuje na prostor za unaprjeđenje održivog poslovanja, ova razlika može negativno utjecati na sposobnost poduzeća da privuče održive investicije. Stoga bi trebala poslužiti kao polazište za usmjeravanje investicijske strategije prema održivosti, s ciljem povećanja udjela KPI-jeva koji doprinose jednom od šest okolišnih ciljeva.

Dodatno, među ključnim kvalitativnim objavama potrebno je istaknuti i minimalne zaštitne mjere koje ujedno predstavljaju važan preduvjet za usklađenost djelatnosti prema EU taksonomiji. Odnose se na potpuno izbjegavanje štetnih društvenih učinaka te poseban naglasak stavljaju na usklađenost sa smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća, Vodećim načelima UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, primjenu standarda radnih prava (ILO konvencije) te antikorupcijske mjere i poreznu transparentnost. Analizom objava vezanih za minimalne zaštitne mjere utvrđeno je da je 38% poduzeća navelo potpunu usklađenost s tim mjerama, dok je 9% izvijestilo o djelomičnoj usklađenosti. Većina poduzeća, odnosno 53%, trenutno ili nisu usklađena s minimalnim zaštitnim mjerama ili nisu pružila relevantne informacije u svojim izvještajima.

Uz to, iako nijedno analizirano poduzeće još nije objavilo plan kapitalnih ulaganja koji bi bio usmjeren na širenje djelatnosti usklađenih s taksonomijom, upravo to otvara prostor za daljnji razvoj održivih poslovnih strategija.

7 Provjera izvještaja o održivosti

Obveza provjere izvještaja o održivosti u Hrvatskoj uvedena je kroz transpoziciju Europske direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti (CSRD) u nacionalno zakonodavstvo. Među analiziranim poduzećima, na šest izvještaja izdano je mišljenje s rezervom.

Europska komisija prvotno je namjeravala započeti s ograničenim uvjerenjem, a zatim, nakon evaluacije u listopadu 2028. godine, potencijalno prijeći na razumno. Međutim, planovi su se promijenili u svjetlu Omnibus prijedloga Europske komisije koji ide u smjeru zadržavanja na ograničenom uvjerenju.

Navedeni prijedlog predviđa izdavanje ciljanih smjernica za izražavanje uvjerenja do 2026. godine. Trenutno je Međunarodni standard za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU) 3000 - *Angažmani s izražavanjem uvjerenja različiti od revizija ili uvida povijesnih financijskih informacija (izmijenjen) najšire korišteni standard za angažmane izražavanja uvjerenja na izvještaj o održivosti*. Ovaj standard bit će povučen te će ga zamijeniti ISSA¹ 5000 *Međunarodni standard za angažmane izražavanja uvjerenja o održivosti* na globalnoj razini za izvještajne periode koji počinju 15. prosinca 2026. godine ili nakon toga.

¹ International Standard on Sustainability Assurance

Kontakti:

Ivana Krajinović

Partner

ivana.krajinovic@hr.ey.com

Ksenija Petričević

Director

ksenija.petricevic@hr.ey.com

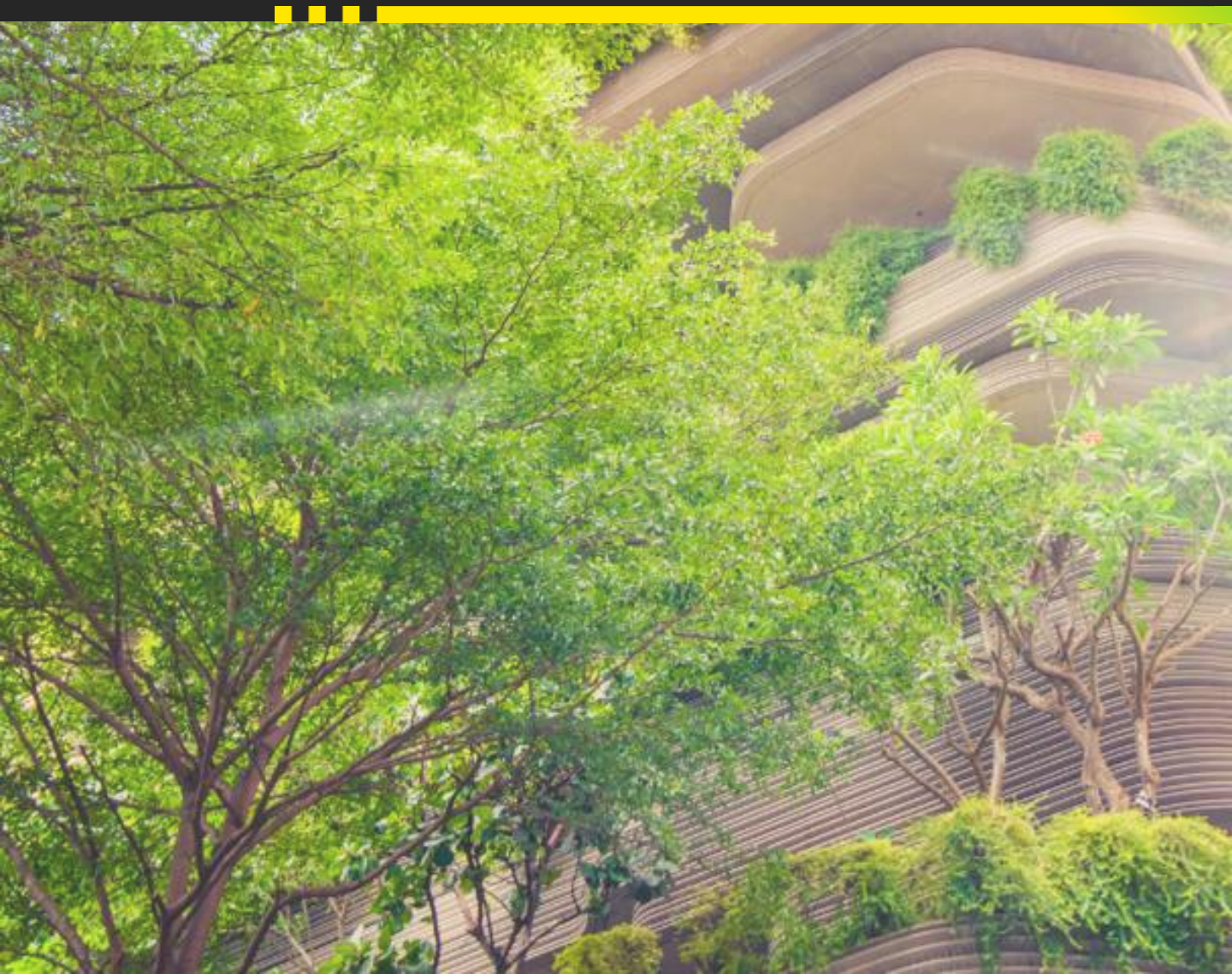

Sabina Bedeković

Manager

sabina.bedakovic@hr.ey.com

EY | Shape the future with confidence

Svrha EY-a je izgradnja boljeg poslovnog okruženja stvarajući dugoročne vrijednosti za svoje ljude, klijente i zajednicu, te gradeći povjerenje u tržište kapitala.

Uz podršku tehnologije i podataka, EY timovi u preko 150 zemalja grade povjerenje kroz reviziju i pomažu klijentima u poslovanju, transformaciji i rastu.

Kroz svoj rad u područjima revizije, poslovnog i pravnog savjetovanja, strategije, poreza i transakcija, EY timovi postavljaju prava pitanja kako bi pronašli nove odgovore na složena pitanja s kojima se svijet danas suočava. EY se odnosi na globalnu organizaciju te se može odnositi na jednu ili više tvrtki članica Ernst & Young Global Limited, od kojih je svaka zasebna pravna osoba. Ernst & Young Global Limited je tvrtka u Ujedinjenom Kraljevstvu ograničena garancijom, ne pruža usluge klijentima. Informacije o načinu prikupljanja i korištenja osobnih podataka i prava koje pojedinci imaju prema zakonu o zaštiti podataka dostupni su putem ey.com/privacy. Tvrtke članice EY-a ne pružaju usluge pravnog savjetovanja u jurisdikcijama u kojima lokalni propisi to ne dopuštaju. Za više informacija o našoj organizaciji posjetite ey.com.

© 2025. Ernst & Young d.o.o.
Sva prava pridržana.

Ernst & Young d.o.o.
Radnička cesta 50, 10 000 Zagreb, Hrvatska
Tel: + 385 1 5800 800
ey.com/hr_hr

EY Hrvatska

[eyhrvatska](https://www.instagram.com/eyhrvatska)

EY Croatia

EY Global